

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 30 maja 2011 r.

**Pan
Jerzy Dziamski
Wójt Gminy Kuślin**

LPO-4110-01-04/2011
R/11/004

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Urzędzie Gminy Kuślin (dalej „Urząd”), kontrolę skuteczności nadzoru nad gospodarką ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym w latach 2009-2011 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 26 maja 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie nadzór nad gospodarką ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym na terenie Gminy Kuślin.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają przedstawione niżej oceny i uwagi częściowe poszczególnych zagadnień

Zadania własne gminy dotyczące prawidłowej gospodarki ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym, wynikają z przepisu art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym². Zgodnie z art. 379 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³, wójt sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tego organu. Ponadto art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴ (dalej „ustawa o utrzymaniu czystości”) stanowią, że utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy.

1. W kontrolowanym okresie Gmina nie wywiązała się z obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, bowiem nie została podjęta uchwała określająca górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, ze zm.

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, ze zm.

Ustalenia kontroli NIK wykazały, że Rada Gminy nie skorzystała z uprawnień wynikających z art. 6 ust. 1a ustawy o utrzymaniu czystości i nie określiła w drodze uchwały, innych dodatkowych, poza wymienionymi w regulaminie utrzymania porządku i czystości sposobów udokumentowania wywozu nieczystości ciekłych.

2. Prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych, nie zawierała danych umożliwiających analizę częstotliwości ich opróżniania przez właścicieli nieruchomości, a więc osiągnięcie celu, dla którego jest ona utworzona (art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości). Ewidencja nie zawierała liczby osób korzystających z tych zbiorników.

Ustalenia kontroli wykazały ponadto, że dane zawarte w ww. ewidencji, dotyczące ilości zbiorników bezodpływowych na terenie gminy Kuślin są niezgodne z danymi zawartymi w załączniku do sprawozdania SG-01, sporządzonego przez Urząd, według którego na terenie Gminy Kuślin, ilość zbiorników bezodpływowych w roku 2009 i w 2010 r. wyniosła 554 sztuki.

Prowadzona przez Urząd ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków zawierała tylko oczyszczalnie, na budowę których właściciele uzyskali dofinansowanie z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W danych zawartych w sprawozdaniu przedłożonym w dniu 24 lutego 2011 r. Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych wskazano 3.846 mieszkańców obsługiwanych przez pojazdy asenizacyjne, co było niezgodne z danymi ustalonymi w trakcie kontroli, które wynosiły 5.248 mieszkańców obsługiwanych przez pojazdy asenizacyjne.

Pomimo braku danych pozwalających określić ilość nieczystości ciekłych Urząd w ww. sprawozdaniu podał, że w aglomeracji Kuślin wytworzono w 2010 r. 76 tys. m³ ścieków komunalnych, z czego pojazdami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków dostarczono 30,0 tys. m³ (39,5%), systemem kanalizacji sanitarnej dostarczono 15,0 tys. m³ (19,7%), systemami indywidualnymi oczyszczono 5,0 tys. m³ (6,6%) natomiast 26 tys. m³ stanowiących 34,2% całości nieczystości ciekłych powstających w Gminie było ściekami nieoczyszczonymi. Taka sytuacja jest wynikiem braku aktualnej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz prawidłowych danych dotyczących ilości nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych i dowożonych do stacji zlewnej w oczyszczalni.

3. Urząd wydał zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, pomimo iż przedsiębiorcy we wnioskach nie wypełniali punktu dotyczącego obowiązków z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej, polegających na dokumentowaniu mycia i odkażania pojazdów. Obowiązek ten wynikał z podjętej przez Radę Gminy uchwały z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

4. W wydanych przez Pana Wójta decyzjach zezwalających na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych nie określono pojazdów oraz urządzeń, którymi przedsiębiorcy będą wykonywać ww. działalność.

NIK zwraca uwagę, iż w przyjętych przez Radę Gminy wymaganiach, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, określono obowiązek udokumentowania częstotliwości odkażania i mycia pojazdów. Mimo tego w decyzjach nie zobowiązano

przedsiębiorców do dokumentowania częstotliwości odkazania i mycia pojazdów asenizacyjnych.

5. W toku kontroli NIK ustalono, że Wójt Gminy nie udostępnił w formie elektronicznej, na stronach internetowych Urzędu wzoru wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych do czego był zobowiązany art. 8 ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości. Wzór wniosku został udostępniony dopiero w trakcie kontroli NIK.

6. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że Urząd nie egzekwował od przedsiębiorców zajmujących się opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportem nieczystości ciekłych, obowiązku składania rocznych informacji dotyczących ilości i rodzaju nieczystości ciekłych zebranych z obszaru gminy i nie wymagał od nich sporządzania i przekazywania w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca, wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarto umowy na opróżnianie zbiorników oraz wykazu wygasłych i rozwiązanych umów. Przepis art. 9a ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości stanowi, że prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych ma obowiązek sporządzenia i przekazania wójtowi, w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca, wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarli umowy na opróżnianie zbiorników, oraz wykazu wygasłych i rozwiązanych umów. Na podstawie przepisu art. 9a ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, przedsiębiorca prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych sporządza i przekazuje do Urzędu informacje o ilości odebranych nieczystości ciekłych z obszaru gminy, w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy.

6.1. W toku kontroli NIK ustalono, że Wójt Gminy nie wykonywał oraz nie wydał upoważnień do przeprowadzania kontroli działalności przedsiębiorców w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem. (art. 8b ust. 1-3 ustawy o utrzymaniu czystości).

6.2. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że w latach 2009-2011 (I kwartał) nie wydawano upoważnień oraz nie przeprowadzono kontroli prawidłowości eksploatacji zbiorników bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania, mimo że na podstawie przepisów art. 5 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości, nadzór nad realizacją ww. obowiązków sprawuje Wójt.

6.3. W kontrolowanym okresie Wójt Gminy nie wydawał decyzji o przejęciu od właścicieli nieruchomości obowiązku w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe. Z ustaleń kontroli NIK wynika, że na terenie Gminy znajdowało się 1.220 zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe. Na opróżnianie i wywóz nieczystości ciekłych zawarto tylko 161 umów. Zgodnie art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości, gmina jest zobowiązana zorganizować opróżnianie zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na ich wywóz.

7. Wójt Gminy Kuślin nie przedstawił raportu z uchwalonego przez Radę Gminy w dniu 30 listopada 2004 r. Programu Ochrony Środowiska, mimo że wymóg taki wynika z przepisów art. 18 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Pomimo stwierdzenia ww. nieprawidłowości i uchybień, Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie:

– podjęcie przez Radę Gminy Kuślin uchwały w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych

od właścicieli nieruchomości oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, na terenie Gminy Kuślin,

- prowadzenie ewidencji przedsiębiorców opróżniających zbiorniki bezodpływowe i transportujących nieczystości ciekłe,
- terminowe składanie sprawozdań statystycznych dotyczących gospodarki ściekowej.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) uaktualnienie ewidencji zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe o dane umożliwiające kontrolę częstotliwości ich opróżniania,
- 2) egzekwowanie od przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych wniosków odpowiadających wszystkim wymogom formalnym,
- 3) wyegzekwowanie od przedsiębiorców składania rocznych informacji dotyczących ilości i rodzaju nieczystości ciekłych zebranych z obszaru gminy oraz miesięcznych wykazów o zmianach w liczbie umów zawartych na usuwanie nieczystości ciekłych z właścicielami nieruchomości,
- 4) przeprowadzanie kontroli przedsiębiorców zajmujących się opróżnianiem i transportem nieczystości ciekłych,
- 5) objęcie kontrolą wykonywanie, przez właścicieli nieruchomości, obowiązków w zakresie gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych, w tym posiadanie umów na wywóz nieczystości ciekłych,
- 6) zapewnienie sporządzania rzetelnych sprawozdań przekazywanych do Marszałka Województwa oraz przekazywanie informacji z realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków,
- 7) wystąpienie do Rady Gminy z inicjatywą o ustalenie górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości oraz sposobu wnoszenia i dokumentowania opłat za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Wójta, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Wójtowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.